

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**



МАТЕРІАЛИ

**Всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих вчених з нагоди Дня науки**

**«Сучасна наука:
стан та перспективи розвитку»**

23 травня 2019 року



Херсон - 2019 р.

**СЕКЦІЯ 3.
ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ
ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ**

Шкарапата Я.Є.

Дослідження можливості здійснення водопідготовки шляхом іскроерозійної обробки 97

Ісаченко С.О., Морозов О.В., Морозов В.В., Керімов А.Н.

Оцінка якості води Каховської зрошувальної системи в умовах регіональних змін клімату 102

**СЕКЦІЯ 4.
РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В АГРАРНОМУ
СЕКТОРІ (ЕКОНОМІКА, МЕНЕДЖМЕНТ, МАРКЕТИНГ,
АДМІНІСТРУВАННЯ, ОБЛІК, АНАЛІЗ, КОНТРОЛЬ,
АУДИТ, ОПОДАТКУВАННЯ)**

Алещенко Л.О., Грановська В.Г.

Сільський туризм як перспективний напрям розвитку Херсонщини 106

Барсук Ю.В., Губа М.І.

Сучасний стан аграрного сектора України в умовах глобалізації 109

Білоус О.В., Морозов Р.В.

Переваги переходу підприємств, надавачів комунальних послуг на стимулююче тарифоутворення 115

Желуденко К.В., Кирилов Ю.Є.

Інноваційна діяльність як фактор конкурентоспроможності аграрних підприємств 120

Кручиненко В.А., Кирилов Ю.Є.

Проблеми та напрями зміцнення фінансової безпеки підприємств 125

Махновець М.О., Танклевська Н.С.

Особливості імпорту української органічної продукції до країн ЄС 128

Олійник В.С., Танклевська Н.С.

Інвестиційна політика України: тренди розвитку 136

Пантюк І.П., Гакал Т.О., Сакун А.Ж.

Експортоорієнтовна специфіка Херсонської області 140

Потанер Л.Д., Морозов Р.В.

Проблеми та перспективи вдосконалення логістично-збутової діяльності аграрних підприємств 144

ІСАЧЕНКО С.О.

аспірант 4 року заочної форми навчання

МОРОЗОВ О.В.

*д с.-г. н., професор, науковий керівник
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»*

МОРОЗОВ В.В.

*к с.-г. н., професор
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»*

КЕРІМОВ А.Н.

*к.с.-г.н., доцент
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»*

ОЦІНКА ЯКОСТІ ВОДИ КАХОВСЬКОЇ ЗРОШУВАЛЬНОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ РЕГІОНАЛЬНИХ ЗМІН КЛІМАТУ

Актуальність проблеми регіонального оцінювання якості природних вод в контексті конкретних ґрунтово – меліоративних умов та змін клімату є перспективним напрямом досліджень з метою збереження та підвищення родючості зрошуваних земель, ефективності використання поливних вод і зрошуваного землеробства.

Система оцінки якості зрошувальних вод має бути регіональною і враховувати, насамперед, ґрунтові та гідрогеологічні умови, від яких залежить характер впливу води на властивості ґрунту, еколого-агромеліоративний стан зрошуваного масиву в цілому. Таку систему на основі узагальнення результатів багаторічних досліджень, вітчизняних і світових розробок було створено вченими ННЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського» – Національний стандарт України ДСТУ 2730:2015 «Якість довкілля. Якість природної води для зрошення. Агрономічні критерії», який ведено в дію 01.07.2016 року (ДСТУ 2730:2015, 2015).

Метою даних досліджень є оцінка якості природної води для зрошення за агрономічними критеріями з урахуванням регіональних змін клімату. Оцінка якості природної води для зрошення приведена для темно-каштанових залишково слабо- і середньосолонцюватих ґрунтів (на прикладі ТОВ «Агролюкс» Якимівського району Запорізької області).

Результати досліджень. За період, охоплений дослідженнями (2015-2018 рр.), мінералізація зрошувальної води складала 0,35-0,37 г/дм³. Показник рН води був переважно слаболужний і коливався в межах 8,1-8,5. За хімічним складом вода переважно гідрокарбонатного магнієво-кальцієвого та кальцієвого типів.

Вода Каховського магістрального та розподільчих каналів на Каховському зрошувальному масиві за ДСТУ 2730-2015 відноситься до II класу і оцінюється як «обмежено придатна» для зрошення. Зрошувальну воду II класу використовують за умови обов'язкового застосування комплексу заходів щодо запобігання деградації ґрунтів або поліпшення води до показників I класу (табл. 1).

Таблиця 1

**Оцінка якості природної води за агрономічними критеріями
для зрошення темно-каштанових залишково слабо-
і середньосолонцюватих ґрунтів Запорізької області (за ДСТУ 2730:2015)**

Показники	Роки			
	2015	2016	2017	2018
Оцінювання якості зрошувальної води за небезпекою іригаційного засолення ґрунту	I клас «Придатна»	I клас «Придатна»	I клас «Придатна»	I клас «Придатна»
Оцінювання якості зрошувальної води за небезпекою підлуження ґрунту	II клас «Обмежено придатна»	II клас «Обмежено придатна»	II клас «Обмежено придатна»	II клас «Обмежено придатна»
Оцінювання якості зрошувальної води за небезпекою осолонцювання ґрунту	I клас «Придатна»	I клас «Придатна»	I клас «Придатна»	I клас «Придатна»
Оцінювання якості зрошувальної води за небезпекою її токсичного впливу на рослини за поливів дощуванням	I клас «Придатна»	I клас «Придатна»	I клас «Придатна»	I клас «Придатна»

Узагальнюючі результати багаторічних досліджень, можна констатувати, що в умовах підвищення температури повітря, і як наслідок підвищення температури води в хімічному складі спостерігаються зміни, зокрема, простежується тенденція підвищення мінералізації і лужності. Зрошення лужною водою викликає накопичення соди в ґрунтах, їх вторинне осолонцювання і деградацію.

Загальні закономірності трансформації гідрохімічних показників води полягають в наступному. В холодну пору року (листопад-лютий) вода має найнижчий показник лужності – рН від 7,8 до 8,0. В жаркий період року (травень-липень) і відбувається різке збільшення цього показника до 8,5-8,8, що пов'язане з бурхливим розмноженням водоростей на мілководдях. При збільшенні величині рН більше 8,2 у воді з'являється карбонатна сода (CO_3^{2-}), зміст якої при рН 8,5-8,6 досягає критичних меж для зрошувальних вод – 0,3 мг-екв/л.

Показник лужності води у водосховищі піддається коливанням протягом доби. Вдень в результаті підвищення температури величина рН зростає. Вночі величина водневого показника рН зменшується. Найвищі значення водневого показника рН встановлюються в поливний період з 10 годин ранку до 20 годин вечора, а найнижчі – з 4 до 8 годин ранку.

Висновки:

1. Властивості темно-каштанових залишково слабо- і середньо-солонцюватих ґрунтів, процеси і режими в умовах зрошення значною мірою залежать від якості поливної води.

2. Вода Каховського магістрального та розподільчих каналів на Каховському зрошуваному масиві за ДСТУ 2730:2015 відноситься до II класу і оцінюється як «обмежено придатна» для зрошення за небезпекою підключення ґрунту. Зрошувальну воду II класу використовують за умови обов'язкового застосування комплексу заходів щодо запобігання деградації ґрунтів або поліпшення води до показників I класу.

3. За коефіцієнтом, який характеризує небезпеку осолонцювання зрошуваних ґрунтів (за І.П. Айдаровим, О.І. Головановим) – існує небезпека вторинного осолонцювання.

4. Для поліпшення якості зрошувальних вод та попередження їх негативного впливу на родючість ґрунтів рекомендується:

– для покращення стану темно-каштанових залишково слабо- і середньо- солонцюватих ґрунтів необхідне проведення заходів із хімічної меліорації (внесення в ґрунт гіпсу, фосфогіпсу, молотого вапняку, суперфосфату, дефекату тощо) та поліпшення якості поливної води;

– не допускати проведення поливів сільськогосподарських культур непридатною для зрошення водою без попереднього поліпшення її якості хімічними меліорантами (гіпсом, фосфогіпсом, сірчаною кислотою) або розбавлення водою кращої якості, а в разі неможливості поліпшення якості непридатної для зрошення води хімічними меліорантами, проводити лише зволожуючі поливи.

– зрошувальні та поливні норми, режими зрошення, способи поливу для різних сільськогосподарських культур у залежності від якості води та властивостей ґрунту мають бути водозбережувальними і ґрунтозахисними.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Адаптація агротехнологій до змін клімату: ґрунтово-агрохімічні аспекти: колективна монографія / За наук. ред. С.А. Балюка, В.В. Медведєва, Б.С. Носка. Харків: Стильна типографія, 2018. 364 с.
2. Наукові основи охорони та раціонального використання зрошуваних земель України / За ред. В.А. Сташука, С.А. Балюка, М.І. Ромашенка. – Київ: Аграрна наука, 2009. – 624 с.
3. Морозов В.В., Грановська Л.М., Поляков М.Г. Еколого-меліоративні умови природокористування на зрошуваних ландшафтах України: [навч. посіб.]. Київ-Херсон: Айлант, 2003. 208 с.
4. ДСТУ 2730:2015. Якість довкілля. Якість природної води для зрошення. Агронімічні критерії. Київ : Мінекономрозвитку України, 2015.

УДК 001(082)
С91

Редакційна колегія:

Вчений секретар – канд. с.-г. наук, доцент кафедри землеробства ДВНЗ «ХДАУ» **О.В. Сидякіна**

Технічний секретар – провідний фахівець з перепідготовки ННЦ «ІПОД», ДВНЗ «ХДАУ» **Ю.В. Барсук**

За редакцією

доктора сільськогосподарських наук, професора,
Заслуженого діяча науки і техніки України,
проректора з наукової роботи та міжнародної діяльності
ДВНЗ «ХДАУ» **О.В. Аверчева**

Сучасна наука: стан та перспективи розвитку: матеріали
С91 Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених з нагоди Дня науки, 23 травня 2019 р. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 170 с.

ISBN 978-966-916-859-7

У матеріалах конференції висвітлено науково-практичні результати та інноваційні досягнення аграрної науки за тематичними напрямками: сучасні агротехнології в рослинництві, овочівництві та садівництві; землеробство, агрохімія та ґрунтознавство; технологія виробництва та переробки продукції тваринництва; проблеми раціонального використання водних біоресурсів; розвиток економічних відносин в аграрному секторі (економіка, менеджмент, маркетинг, адміністрування, облік, аналіз, контроль, аудит, оподаткування). Результати наукового пошуку можуть бути використані для визначення пріоритетних напрямів подальших досліджень, формування нових наукових ідей.

Для здобувачів вищої освіти, аспірантів, викладачів, наукових співробітників, фахівців сільськогосподарських підприємств.

ISBN 978-966-916-859-7

© ДВНЗ «ХДАУ», 201

Наукове видання

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих вчених з нагоди Дня науки

**«Сучасна наука:
стан та перспективи розвитку»**

м. Херсон, 23 травня 2019 р.

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів
з деякими суто технічними правками.
Автори несуть відповідальність за зміст і достовірність
представлених матеріалів*

Комп'ютерна верстка Барсук Ю.В.

Підписано до друку 21.05.2019 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Droid. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 10,0. Тираж 300. Замовлення № 0619-139.
Віддруковано з готового оригінал-макета.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
73034, м. Херсон, вул. Паровозна, 46-а, офіс 105
Телефон +38 (0552) 39 95 80
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.